ชื่อวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัย ปริญญา ผู้ควบคุม ศิลปะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักพุทธธรรม นายถนัด ตรัยเลิศวิเชียร ปีการศึกษา 2545 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาชา ไทยศึกษา

- 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม
- 2. รองศาสตราจารย์วันดี ศรีสวัสดิ์
- 3. รองศาสตราจารย์ฟื้น ดอกบัว

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ศิลปะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักพุทธธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาธรรมชาติชีวิตของมนุษย์ จุดหมายชีวิตของมนุษย์ ความสุขและการดำรงชีวิตอย่างมี ความสุขตามหลักพุทธธรรมว่าเป็นอย่างไร แนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุขต้องทำอย่างไร และแบบอย่างของผู้ดำรงชีวิตมีความสุขมีลักษณะอย่างไร

ผลการศึกษาทราบว่า พุทธธรรมคือคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นคำสอนที่มุ่งให้เกิด ประโยชน์แก่บุคคลทุกประเภททั้งบรรพชิต (นักบวช) และคฤหัสถ์ (ผู้ครองเรือน) คือครอบคลุม สังคมทั้งหมด เริ่มต้นพุทธธรรมแสดงให้เห็นธรรมชาติที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์เท่าที่ปรากฏใน ปัจจุบันโดยไม่สนใจที่จะแสวงหาคำตอบทางอภิปรัชญาอันเกี่ยวกับความเป็นมาของชีวิตมนุษย์ ก่อนหน้านี้เกินกว่าความจำเป็นที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาชีวิตหรือการดับทุกช์อัน เป็นจุดหมายของชีวิต

เมื่อพุทธธรรมแสดงชีวิตตามสภาพที่เป็นไปตามธรรมชาติเป็นทุกซ์เป็นความจริงที่จะ ต้องยอมรับแล้วค้นหาสาเหตุของความทุกข์ คือตัวปัญหาอันเกิดจากความไม่รู้ ไม่เข้าใจในชีวิตที่ เรียกว่า อวิชชา ขั้นต่อไปก็เป็นการแสวงหาจุดหมายของการดำรงชีวิตคือความสุข พุทธธรรม แบ่งความสุขออกเป็น 2 ประเภท คือ โลกิยสุขและโลกุตตรสุข พุทธธรรมให้ความสำคัญแก่ ความสุขทั้งสองประเภท คือ ในด้านโลกิยสุขนั้นเห็นความสำคัญและได้แสดงประโยชน์ในปัจจุบัน หรือความสุขที่มนุษย์ควรแสวงหาคือประโยชน์สุขทางเศรษฐกิจ สังคมไว้อย่างสมบูรณ์ทุกแง่มุม เช่น การดำรงชีวิตในส่วนที่เกี่ยวกับตัวเองนั้นสอนให้มนุษย์เป็นผู้ลิชิตชีวิตตนเอง และมีตนเอง เป็นที่พึ่งที่ดีที่สุด ความสำเร็จในชีวิตเกิดจากความเพียรพยายามของตนเอง สอนให้มีความขยัน รู้จักเก็บออม รู้จักคบเพื่อนที่ดี รู้จักใช้จ่ายหรือครองชีพอย่างเหมาะสม เป็นต้น

จากการศึกษา ทำให้รู้ว่าพุทธธรรมยังแสดงประโยชน์ในอนาคตหรือศีลธรรมคุณธรรม เป็นคู่แฝดกับประโยชน์ปัจจุบัน กล่าวคือนำเอาศีลธรรมคุณธรรมมาประกอบเศรษฐกิจและสังคม ประโยชน์ในอนาคต เช่น เชื่ออย่างมีเหตุผล มีศีล ละเว้นความชั่ว มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมี ปัญญารู้เท่าทัน รู้จักพิจารณา เป็นต้น โดยสรุปแล้วศิลปะการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามหลัก พุทธธรรมคือการมีความงดงามในเบื้องต้นด้วยศีลบริสุทธิ์(กายและวาจาบริสุทธิ์) มีความงดงามใน ท่ามกลางด้วยการมีจิตใจสงบเยือกเย็น มีความงดงามในเบื้องปลายด้วยการสมบูรณ์ด้วยปัญญา

Thesis Title: The Art of Leading a Happy Life According to Buddhist Beliefs

Researcher: Mr. Tanad Trailertvichien, 2002 Academic Year

Degree : Master of Thai Studies

Thesis Advisors: 1. Assoc. Prof. Dr. Suchitra OnKom

2. Assoc. Prof. Wandee Srisawasd

3. Assoc. Prof. Fuen Dokbua

ABSTRACT

The objectives of the research on "The Art of Leading a Happy Life According to Buddhist Beliefs" were to study: the nature of life of human beings, the happiness deriving from leading life according to the Buddha's teachings principles, as well as the study on how to lead happy life of the happy life prototype.

The results of the study found that the Lord of Buddha's teachings were a doctrine which aimed at the benefit of all laymen as well as priests or the overall society. At the beginning the Lord Buddha's teachings demonstrated the virtual nature of the lives of human beings as far as the present without paying attention to seek macro-philosophical answers in respect of the original backgrounds of the lives of human beings in the past which were beyond the need to make use of the solution of the problems in life of the extinguished suffering or the ultimate goal of life.

Since the Lord of Buddha's teachings have demonstrated that the carrying on of lives naturally is suffering, then it is the fact that we must face the truth and try to find the causes of sufferings which are the problems occurred because of the so called "Not Knowing", the not understanding of the "Ignorance" of life. The next step is to seek for the happy living goal. The Lord of Buddha's teachings separate happiness into 2 categories namely Lokiyasuk or Kayiksuk or physical happiness and Jetasiksuk or mental or emotional happiness. The teachings give much importance to both kinds of happiness. That is to say, in respect of Lokiyasuk (physical happiness) much attention is paid and the gained interests are demonstrated at present. This

means that the happiness of human beings was the happy benefit consisting of economics, society in the most perfect perspectives of all kinds e.g. carrying out the life on the part dealing with oneself human beings are taught to make their own destiny relying on themselves. And the best resource of the success in life took place because of one's endeavour and perseverance, being taught to be diligent, knowing of how to be save knowing how to associate with good company, knowing to how spend and knowing how to live appropriately. These were the examples of how to lead a happy life.

The results on this studied research made us aware that the Lord of Buddha's teachings demonstrated the future interests, ethics and morals which are the twin of the present interests. This meaned that the ethics and the morals could apply with the present economics and the present society for example the reasonable belief, the possession of the precepts, the refraining from all kinds of evil, the generosity, and the wisdom in reading the other people's thoughts, and the knowing of how to consider. In conclusion, the art of living a happy life according to the Lord of Buddha's teachings is comprised of the possession of the virtues by holding the Buddhist beliefs in order to have: pure body and pure verbal, the possession of virtues in the middle path way with calm and peaceful mind, and the possession of virtues. Those of the practice would end with the perfect wisdom.